

4.12.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Viite: VN/1985/2020-OKM-296

Hyria koulutus Oy:n lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleistä

Lakiesityksen tavoitteet koulutus- ja osaamistason nostamisesta, toisen asteen suorittamismahdollisuuden varmistamisesta jokaiselle nuorelle sekä se että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon ovat hyviä ja kannatettavia. Lakiesityksen keinot tavoitteen saavuttamiseen vaikuttavat kuitenkin tehottomilta.

Tällä hetkellä toisen asteen tutkinnon suorittamisen este ei ole ollut koulutuksen saatavuus tai mahdollisuudet suorittaa sitä. Perussyynä ovat lähes aina opiskelijan henkilökohtaisen elämän ongelmat ja/tai puutteelliset opiskeluvälit. Tutkinnon puute on lähinnä indikaattori näistä ongelmista. Toiselle asteelle siirryttäessä ongelmat ovat usein kasautuneet ja kärjistyneet sille tasolle, etteivät ne ole oppilaitoksen käytössä olevin tukitoimin ratkaistavissa.

Näemme, että uudistukseen varattu merkittävä rahasumma kannattaisi kohdentaa perusasteelle, jotta ongelmiin pystyttäisiin puuttumaan jo varhaisemmassa vaiheessa. Samoin perusopetuksen oppilaiden opiskeluvälit kehittäminen tulisi panostaa jo ennen toisen asteen nivelvaihetta. Ammatillisen koulutuksen erityishaaste on se, että valmiuksiltaan heikommat opiskelijat hakeutuvat sen piiriin.

Aikataulu

Uudistuksen aikataulu on epärealistinen. Jos lainsäädäntö tulee voimaan, sen täytäntöönpanoa pitää siirtää vähintään vuodella eteenpäin. Uudistus sisältää oppilaitokselle merkittävän määrän uusia tehtäviä hallinnollisista ja ohjauksellisista vastuista aina hankintojen järjestämiseen. Uudistus vaikuttaa oppilaitoksen toimintaan lähes kaikilla tasoilla. Muutosten toiminnalliselle suunnittelulle, ohjeistamiselle ja esimerkiksi henkilökunnan kouluttamiselle jäävä aika on täysin riittämätön.

Pidämme ongelmallisena myös sitä, että helmi-maaliskuun 2021 yhteishakuun osallistuvalla ikäluokalla ja heidän huoltajillaan ei hakuun valmistautuessaan ole riittävää tietoa koulutukseen kohdistuvasta merkittävästä uudistuksesta. Ohjaus ja markkinointi koulutuksiin on käynnissä, eikä uutta lainsäädäntöä ole voitu niissä ottaa huomioon. Hakijat ja heidän huoltajansa eivät myöskään ole tietoisia heihin kohdistuvista uusista velvollisuuksista, vaikka heidän pitäisi jo tässä vaiheessa pystyä suunnittelemaan kevään hakuja hyvin informoituina tulossa olevista muutoksista.

Epäilemme myös, pystytäänkö uudistuksen edellyttämät järjestelmät toteuttamaan laadukkaasti, toimivasti ja tietoturvallisesti annetussa aikataulussa.

4.12.2020

Kustannukset

Uudistuksen kustannusvaikutuksia on nähdäksemme aliarvioitu merkittävästi. Lisäksi kustannusten ajallista kohdentumista ei ole otettu rahoituksen suunnittelussa riittävästi huomioon. Uudistukseen liittyy niin paljon muutoksia, että niiden kokonaisvaikutusten arviointi on hyvin haastavaa. Odotamme, että kaikki uudistusten aiheuttamat lisäkustannukset korvataan hallitusohjelman linjausten mukaisesti täysimääräisesti koulutuksen järjestäjille.

Valtaosa materiaali- ja välinekustannuksista syntyy opintojen alussa, kun opiskelijoiden käyttöön hankitaan tarvittavat henkilökohtaiset työvälineet, -asusteet ja suojavälineet. Näyttäisi myös siltä, että kustannusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon sitä, että myös ammatillisen koulutuksen opiskelijat tarvitsevat opiskelussaan tietokoneita.

Hallituksen esityksessä on ristiriitaisia arvioita lisääntyvien ohjausvelvoitteiden kustannuksista. Toisaalta todetaan, että:

”Oppivelvollisuuslaissa säädetyt ohjaus- ja valvontavelvoitteet eivät aiheuttaisi merkittäviä vaikutuksia lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjille, koska koulutuksen järjestäjillä on jo nykyisin velvollisuus ohjata keskeyttämisvaarassa olevia opiskelijoitaan.”

ja toisaalta taas, että:

”Opinto-ohjaukseen ja ohjaukseen säädetyt uudet velvoitteet edellyttäisivät todennäköisesti myös uusien opinto-ohjaajien palkkaamista, sillä mitä vähemmän ohjattavia yhdellä opinto-ohjaajalla olisi, sitä yksilöllisemmin ohjausta olisi mahdollista toteuttaa”

Näemme, että uusilla velvoitteilla on merkittävä kustannusvaikutus myös ohjauksen järjestämisessä ja tämä tulisi ottaa huomioon myös rahoituksessa.

Opetuksen määrä

Esityskokonaisuuteen on tuotu mukaan myös valtioneuvoston asetus, jolla säädettäisiin opetuksen ja ohjauksen keskimääräisestä tuntimäärästä myös ammatillisessa koulutuksessa. Keskimääräistä tuntimäärää sovellettaisiin, jos opiskelijalla ei ole aikaisemmin hankittua osaamista, jota voitaisiin hyödyntää opinnoissa.

Tämä on merkittävä suunnanmuutos osaamisperusteisuuden nojaavassa lainsäädännössä. Katsomme, että nykyisen muotoinen osaamisen hankkimisen suunnittelu, joka perustuu opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimiseen ja päivittämiseen on riittävä, eikä sitä tule muuttaa. Tuntimäärään perustuva jäykkä suunnittelukehys on tarpeeton ja resursseja tuhlaava. Esitykseen kirjatuihin hyvää tarkoittavista perusteluista huolimatta keskimääräisestä tuntimäärästä tulee käytännössä muodostumaan myös opetuksen maksimituntimäärä.

Ohjausresurssit

Edellä jo mainitut ohjausvelvollisuuksien lisäykset muodostaisivat jo itsessään paineita ohjaushenkilöstön lisärekytointeihin. Esityksessä viitataan myös aikomukseen säätää sitovista, opiskelijamääriin perustuvista mitoituksista toisen asteen opiskeluhuoltoon.

Riittävät ja laadukkaat ohjauspalvelut ovat tärkeitä, mutta katsomme, että jäykkä mitoitusperuste ei ole resurssien käytön kannalta järkevää. Esityksessä viitataan perusopetuksen laatukriteereihin, jotka määrittelevät mitoituksiksi 250 opiskelijaa yhtä opinto-ohjaajaa kohti. Tämä mitoitus ammatillisella toisella asteella johtaisi merkittäviin lisärekytointeihin, jotka tulisi ottaa huomioon myös kustannusvaikutusten arvioinnissa.

4.12.2020

Hyria koulutus Oy
Tuula Kortelainen
rehtori

Lisätietoja: Hyria koulutus Oy, rehtori Tuula Kortelainen, 040 834 9904, tuula.kortelainen@hyria.fi